

# VASILE ALECSANDRI ȘI IDENTITATEA NAȚIONALĂ ROMÂNEASCĂ

STELUȚA CHEFANI-PĂTRAȘCU

"Identitatea este, într-o largă măsură, moștenire și memorie. Ea se sprijină pe valori și simboluri și mituri fondatoare. Națiunile, precum indivizii, când evoluția lor pare amenințată și primejduită de anumite evenimente, caută în trecutul lor argumente pentru a se liniști în ceea ce privește viitorul lor. Dezbaterile actuale asupra identității reflectă dificultățile prezente și reaprend o problemă mai veche. Ea nu devine intangibilă decât dacă este reasezată din perspectivă istorică și dacă i se clarifică geneza"<sup>1</sup>, susținea pe bună dreptate E.M. Lipiansky.

Chiar dacă problema identității se înscrie într-un context determinat de factori economici, sociali și politici, nu trebuie uitat faptul că identitatea este un fenomen subiectiv. În construirea identității naționale a românilor în secolul al XIX-lea elitele au jucat un rol important. Putem spune că reprezentarea pe care o colectivitate o face unei identități comune este fundamentul însuși al sentimentului comunității. Acest studiu de caz nu are ambiția de a epuiza subiectul, o analiză amănunțită ar necesita mult mai mult timp și spațiu cât și mai multe căutări.

În opera lui Vasile Alecsandri se regăsesc ceea ce de regulă considerăm a fi miturile fondatoare: origine și unitate. Nu atât prin activitatea lui politică de ministru de externe în 1859, agent diplomatic 1861-1862, 1863-1864, deputat, senator și vicepreședinte al senatului<sup>2</sup> cât mai ales prin activitatea lui literară el a contribuit la formarea conștiințelor românilor.

---

<sup>1</sup> Edmond Marc Lipiansky, *L'identité française. Representations, mythes, ideologies*, La Garenne-Colombes, 1991, p.4.

<sup>2</sup> D. Vitcu, *Diplomații unirii*, București, 1979, p. 40-83.

Vasile Alecsandri s-a bucurat de un mare prestigiu în epocă. În studiul *Originea și funcționarea unui mit literar. Cazul Alecsandri*, Paul Cornea sintetiza: "La 1855 Alecsandri își are renumele bine stabilit, la 1870, în epoca Pastelurilor, când Maiorescu îl proclamă, potrivit unui consens unanim, capul poeziei române, el este un clasic în viață; după Montpellier ajunge obiectul unui cult cu manifestări ce țin de hagiografie."<sup>3</sup> Concluzia la care a ajuns Paul Cornea privind exagerarea valorii literare a lui Vasile Alecsandri exceptând valoarea intrinsecă a creației ar fi că este o "fericită coincidență cu procesul renașterii naționale și al edificării statului național modern."<sup>4</sup>

Putem completa că acea coincidență fericită putea trece pe lângă Alecsandri fără să-l influențeze dacă nu și-ar fi înțeles rolul său: "Care este scopul nostru când scriem? A răspândi idei într-un cerc cât se poate de larg și dacă ideile noastre le îmbrăcăm într-un limbaj priceput numai de câțiva inși, scopul este pierdut. Eu voiesc să fiu priceput de plugărima de la țară, de meseriașul și de neguțătorul de la oraș tot așa de bine ca și de literații pricepuți. Și când a-și știi că scriu numai pentru câțiva literați, n-aș scrie defel."<sup>5</sup>

Analizând componentele fundamentale ale identității naționale din opera lui Alecsandri constatăm existența miturilor originii și unității, trăsăturile poporului român văzute în port și obiceiuri, cât și mitul alterității. Primul în semnificație și criteriu cronologic va fi mitul originilor. Orice comunitate de la trib până la națiunea modernă se legitimează prin recursul la origini. Nimic nu este mai actual, mai ideologizat, decât un început.<sup>6</sup>

Epoca modernă debutează sub semnul mitului fondator român. Un argument în vederea stabilirii identității naționale a românilor constă în studiul istoriei. În anii premergători Revoluției de la 1848 și ai Unirii de la 1859, legitimarea națională vine pe filieră latină. Originea latină a poporului român se poate lesne dovedi prin "rămășițele arheologice în Țările Române: monumente, medalii, inscripții, urme de lagăre"<sup>7</sup> pe care Alecsandri le detaliază în explicația dată împăratului Franței. Românii,

---

<sup>3</sup> P. Cornea, *Regula jocului*, București, 1980, p. 166.

<sup>4</sup> Ibidem.

<sup>5</sup> *Familia*, 1881, nr.82, 29 noiembrie/ 11 decembrie.

<sup>6</sup> L. Boia, *Istorie și mit în conștiința românească*, București, 1997, p. 83.

<sup>7</sup> V. Alecsandri, *Trei convorbiri cu Napoleon III*, publicațiune întocmită de D. Munteanu-Râmnic, Ploiești, 1923, p. 18.

descendenții romanilor, sunt frații mai îndepărtați ai francezilor și italienilor de la care am primit luminile civilizației și sunt: "însuflețiți de aceleași sentimente și de aceleași principii"<sup>8</sup>. Ei sunt singurii în măsură să susțină lupta provinciilor românești pentru unitate și libertate. Napoleon al III-lea recunoaște în fața lui V. Alecsandri că românii sunt "de viță latină" și că există "o legatură de familie între ambele națiuni", de asemenea Cavour, primul ministru al Italiei, afirma că "suntem frați ai italienilor"<sup>9</sup>.

Românii navighează în imaginar, se pare că încearcă să se rupă pur și simplu de partea de Europa de care aparțin. Pe baza originii, românii își legitimează această dorință: sunt descendenții romanilor și ca atare "o oază mică pierdută între trei deșerturi: împărăția austriacă, despotismul musulman și absolutismul moscovit"<sup>10</sup>. Ei au fost: "stâlpi ai lumii apusene", "sentinelă a libertății pentru care ne-am vărsat sângele". Având atâtea merite cererea românilor de a face parte din lumea civilizată este de fapt un drept ce li se cuvine și care ar trebui recunoscut de Occident.

Originile ilustre dau drepturi românilor de a fi mândru popor cu calități excepționale: "Sunt român cu patru mâini" (*Dumbrava Roșie*); "Că-i român cu șapte vieți" (Sentinela română); "Dar cresc bujori mândri din sânge de român / Și pălămida neagră din sânge de păgân"(*Dumbrava Roșie*)<sup>11</sup>.

Mitul unității își are la rândul lui originile în secolul al XIX-lea, în epoca romantică, epoca care a scris și a regândit istoria. Unitatea era văzută drept țel al întregului proces istoric și de aici legitimarea și necesitatea de a-i găsi rădăcinile în Evul Mediu și chiar mai înainte.

Problema unității implică o mitologie de ordin geografic. Ideea frontierelor naturale este mult mai veche decât cea a unității, ea legitima dreptul de a purta război. În veacul al nouăsprezecelea se credea că națiunile erau predestinate pentru că însuși spațiul geografic era predestinat. O istorie unitară presupune, așadar, și o geografie unitară. Iar geografia unitară a poporului român s-a elaborat în secolul al XIX-lea și existent încă sub forma unui cerc cuprins între trei fluvii: Dunărea, Nistrul și Tisa cu centrul munții Carpați. În varianta românească, munții unesc, iar fluviile despart.<sup>12</sup>

---

<sup>8</sup> Idem, *Opere*, vol. IX, p. 127.

<sup>9</sup> V. Alecsandri, *Trei convorbiri...*, p. 13, 21.

<sup>10</sup> Idem, *Opere*, vol. III, p. 127.

<sup>11</sup> Idem, *Poezii*, București, 1998, p. 53.

<sup>12</sup> L. Boia, *Op. cit.*, p. 149.

Totuși, la Alecsandri râurile și munții nu-i despart pe români, dorința lor de unire fiind mult mai mare decât vârfurile Carpaților și stavila fluviilor:

"Sculați frați de-același nume, iată timpul de frăție!  
Peste Molna, peste Milcov, peste Prut, peste Carpați  
Aruncați brațele voastre cu-o puternică mândrie  
Și de-acum pe veșnicie!  
Cu toți mâinile vă dați!"<sup>13</sup>

Ce ținuturi pot purta titulatura de pamânt românesc? "Mai întâiu Principatele Unite, apoi Banatul, Transilvania, Bucovina și Basarabia, ce le înconjoară, apoi satele românești răspândite pe malul drept al Dunării"<sup>14</sup>. Interlocutorul, Napoleon al III-lea, a fost impresionat să afle că aceste provincii numărau 9 milioane de români. Prin teritoriul întins și prin populația numeroasă, românii încercau să-și legitimizeze dreptul unei națiuni la existența statală. Erau bine cunoscute, în epocă, ideile lui Napoleon al III-lea, care a găsit în jurnalul de la Sfânta Elena o politică grandioasă, de mare anvergură, fondată pe aglomerări naționale. Acele naționalități ar fi venit la curtea Franței pentru a reglementa orice animozități apărute între ele. Politica europeană ar fi avut un singur tribunal și un singur judecător în persoana împăratului Franței. Era o reluare a politicii primului Napoleon, dar actualizată. S-a afirmat faptul că secolul al XIX-lea a fost secolul naționalităților prin excelență. După Gh. I. Brătianu secretul împăratului Franței consta în aplicarea "principiului naționalităților" de care se simțea atașat încă din timpul exilului său. De această politică s-au bucurat italienii, românii și germanii.<sup>15</sup> Napoleon al III-lea susținea națiunile numeroase gândind că sunt stabile, iar cele mici sunt surse ale instabilității echilibrului european. Nouă milioane de români însemnau mai mult decât un popor, o barieră în calea Rusiei spre Constantinopol și un aliat puternic în rezolvarea "chestiunii Orientului" explica ministrul de externe V. Alecsandri, în ianuarie 1859, împăratului francez.<sup>16</sup> "Pentru noi românii", spunea el, "căderea puterii rusești în Orient asigură viitorul națiunilor ce compun Imperiul Otoman".<sup>17</sup>

---

<sup>13</sup> V. Alecsandri, *Poezii*, p. 75.

<sup>14</sup> Idem, *Trei convorbiri...*, p. 18.

<sup>15</sup> Vezi Gh.I. Brătianu, *Napoleon III et les nationalites*, București.

<sup>16</sup> V. Alecsandri, *Trei convorbiri...*, p. 28.

<sup>17</sup> Idem, *Opere*, vol. VIII, p. 230.

Unitatea teritorială este dată de unitatea lingvistică și de omogenitatea populației. În toate provinciile românești se vorbea cu mici diferențe aceeași limbă. Importanța acordată criteriului lingvistic s-a datorat în bună parte fondului romanic al limbii române. Era o mândrie să demonstrezi acest lucru căci ea îți dădea dreptul de a-i numi pe francezi și italieni frații tăi. Cel mai bun indiciu al existenței unei națiuni rămâne criteriul lingvistic. Francezii țineau foarte mult la limba lor, considerând că oricine stăpânește bine limba franceză este francez.

Pentru a-i demonstra lui Napoleon al III-lea înrudirea limbii române cu limba franceză Alecsandri îi scrie: "două versuri dintr-un cântec popular, păstrat în România de pe timpul unchiului Majestății Voastre: Bonaparte nu-i departe/ Vine să ne dea dreptate."<sup>18</sup> Ar fi fost ușor pentru Alecsandri să cadă în natura exagerărilor, dar el a păstrat un echilibru și un bun simț în construcția unor idei menite să formeze identitatea națională.

Alecsandri combate ideea de latinizare accentuată a limbii române. Românii sunt *nobili descendenți ai vechilor romani* (s.n.), dar mult mai important este adevărul prezent, o reîntoarcere în timp i se părea hazardată și plină de ridicol. Pentru a înlătura această tendință funestă merge pe două căi. În primul rând în 1863 scrie o *Gramatică*, unde adopta o ortografie simplă pentru ca "poporul să-și scrie limba curat", dar mai ales pentru a putea scrie, ceea ce nu s-ar fi putut întâmpla, "după ortografiile încâlcite și prea învățate din Ardeal."<sup>19</sup> În al doilea rând neuitând că orice nărav are lecuire atunci când faci haz de el, ridiculiza "etimologomania, boala care amețește mai rău mintea omului" scriind un vodevil într-un act, *Rusaliile în satul lui Cremine*. În această piesă personajul principal este un învățător de sat, pe nume Ion Gălușcă, care și-a descoperit arborele genealogic. Era descendentul lui Ianus Galucus, un general roman ce s-a luptat în Gallia pe vremea lui Caesar. "Am aflat că ardelenii aflători în București au rămas furioși asupra mea, lucru de care puțin îmi pasă, căci mai am încă destule săgeți ascuțite în tolă."<sup>20</sup>

Treptat moda de a adăuga în coada numelui terminația -us cât și consoanele duble a dispărut. A necesitat însă un îndelungat timp. Alecsandri găsea mult mai importantă strângerea legăturilor între români și italieni decât latinizarea forțată. Astfel, îi cere lui Cavour dreptul de a înființa o catedră de literatură română la Torino, cerere care i se aprobă.<sup>21</sup>

---

<sup>18</sup> V. Alecsandri, *Trei convorbiri...*, p. 26.

<sup>19</sup> Idem, *Opere*, vol. IX, p. 171.

<sup>20</sup> *Ibidem*.

<sup>21</sup> *Ibidem*., vol. VIII, p.426.

Primul profesor urma să fie Vegezzi Ruscala, "singurul literator din Italia care cunoaște limba, literatura și aspirațiile românilor."<sup>22</sup> Cu această ocazie Biblioteca Universității din București avea să se îmbogățească prin donarea unei biblioteci de către Cavour.

Poporul român a trebuit să se lupte pe un al doilea front, tot la fel de periculos ca și primul, tendința de a se franțuzi. Elitele considerau că exista o diferență majoră între a ști franțuzește și a nu ști. „A fi” sau „a nu fi” consta în acest lucru. Alecsandri consideră a avea și de data aceasta nobila misiune de a reda limba românilor. Comediile *Chirița în provincie* și *Chirița în Iași* sunt savuroase prin comicul limbajului. Sunt celebre cuvintele franțuzite de Guliță: *trântision, furculision, lingurision* etc. (s.n.). Cât și construcțiile de fraze jumătate în franceză, jumătate în moldovenește ale Chiriței: "Oui....nous lavons le bail....spălăm putina....Quoi? Nous disons comme ça en moldave" sau "il a mange une terrible.....comment dites vous en francaise... une terrible trântă!"<sup>23</sup>

Identitatea națională se regăsește în omogenitatea locuitorilor provinciilor românești și în unitatea etnică, afirma Alecsandri în fața lui Napoleon al III-lea. Prietenul său, francezul E. Grenier, îi cere explicații în legătură cu diferențele dintre moldoveni și valahi. Alecsandri realizează un tablou în care aceste diferențe țin de caracter și nu de etnie. Termenul de comparație este dat de moldoveni, care sunt: "amabili, ospitalieri, gândesc de zece ori până adoptă o idee, practici, cu mai mult tact, mai multă seriozitate, mai multă ținută." Femeile moldovene sunt mult mai instruite și mai distinse. Valahii sunt: "gasconii României, trândavi, se întrec a produce mai mult efect prin ținută, glumeți, adoptă orice inovație, politică, literară sau chiar socială cu o ușurință uimitoare." După ce a realizat această fișă psihologică verdictul este dat de autor: moldovenii și valahii sunt unul și același popor.<sup>24</sup>

Alecsandri pleda pentru unitatea românilor și pentru o istorie națională concepută în spiritul acestei unități. Ne-am întrebat care este și cum percepe scriitorul raportul dintre identitatea provincială și cea națională? Fapt caracteristic, la el, Moldova își menține un anume grad de individualitate. Până în momentul realizării Unirii, Moldova apare în opera sa ca o realitate concret-individuală, "patria și țara". Astfel prin piesa *Iorgu de la Sadagura* autorul dorea să înlăture "proasta afectare de a disprețui tot ceea ce era național: limba, obiceiuri și chiar Moldova

---

<sup>22</sup> V. Alecsandri, *Trei convorbiri...*, p. 27.

<sup>23</sup> V. Alecsandri, *Teatru*, passim.

<sup>24</sup> Idem, *Opere*, vol. VIII, p. 272-273.

însăși".<sup>25</sup> Piesa se termină cu concluzia personajului principal Iorgu: "Acum știu să prețuiesc bunătățile care ne-au rămas de la strămoși și să deie Domnul să le păstrăm totdeauna pentru ca să rămânem tot români și să ne fie dragă țara noastră!.....Să trăiască Moldova!"<sup>26</sup>

Remarcăm binomul român-Moldova. Identitatea este românească, patria este Moldova.

"Scumpa țară și frumoasă  
O, Moldova, țeara mea !

.....  
Și-ai tăi codrii de verdeață,  
Unde curg, șoptesc ușor  
Reci izvoare ce dau viață,  
Doine care zic de dor  
Și-al tău cer care zâmbește  
Sufletului românesc  
Și oricare mă iubește  
Și-ori pe care eu iubesc!" (*Adio Moldovei*)<sup>27</sup>

Dar după 1859 poezii cu titlu *Adio Moldovei* sau *Moldova în 1857* nu și-au mai găsit locul în creația lui Alecsandri. Există la Alecsandri o dedublare? Greu de știut. Oficial el își înțelege rolul de mentor al publicului larg, iar sentimentul personal trebuie estompat în raport cu acesta. În scrisori, regăsim nostalgii provinciale și/sau mai ales după 1859. Bucureștiul însemna o capitală care "îmi este nesuferită", o "hărmălaie", "ademenirile vieții foarte puțin atrăgătoare și acele a capitalei foarte nule". Toate aceste referiri poartă datele de: 18 decembrie 1867, mai 1868, 14 februarie 1869.<sup>28</sup> În scrisorile trimise din străinătate, când se referea la Mircești, o făcea cu apelativul "la Moldova". O istorie a românilor în ansamblu, dar totuși o istorie cu punctul central în Moldova.

Obiceiurile și tradițiile definesc o națiune atunci când ele se remarcă prin vechimea și unitatea lor. Alecsandri s-a simțit atras de orizontul țărănesc. Primele poezii vor fi de inspirație populară. Între 1843-1844 întreprinde primele călătorii în provinciile românești în căutarea folclorului autentic. Aceste căutări se vor materializa în volumul *Doine și lăcrămioare*, apărut pentru prima dată în 1853 la Paris, într-o publicație

---

<sup>25</sup> *Ibidem*, p. 257-258.

<sup>26</sup> V. Alecsandri, *Comedii și drame*, Cluj-Napoca, 1986, p. 87.

<sup>27</sup> *Idem*, *Poezii*, p. 47.

<sup>28</sup> *Idem*, *Opere*, vol. IX, passim.

franceză. Explorarea acestui spațiu virgin îi aduce mari satisfacții, atunci când regăsește motive asemănătoare în toate provinciile românești. Pentru această culegere, poetul v-a primi elogii din partea celorlalți scriitori. Sfârșitul acestui periplu are loc cu: "câteva cântece din București, pe lângă cele culese din Moldova, Valahia, Transilvania și Basarabia."<sup>29</sup>

Portul țărănesc, piesă cu valoare națională în istoria unui popor, se bucura de o atenție deosebită din partea lui Alecsandri. Acesta îi dă o utilizare neașteptată: în piesa *Nunta țărănească* actrițele sunt îmbrăcate în țărâncuțe, iar marele actor Millo de asemenea. Piesa se termină în acordurile și în dansul horei țărănești, jucată pentru prima dată pe scenă.<sup>30</sup> Valoarea de îmbrăcăminte națională acordată portului țărănesc reiese, la Alecsandri, din scrisoarea adresată Elenei Cuza în februarie 1859. Poetul îi cere acesteia "să brodeze un costum întreg de țarancă româncă pentru Majestatea sa împărăteasa francezilor și un mic costum pentru prințul imperial", motivând că "împărătesei îi place foarte mult costumele noastre naționale."<sup>31</sup> La rândul său Ion Ghica îi combatea pe acei străini care nu gustau folclorul românesc adunat și prezentat de amicul său V. Alecsandri.<sup>32</sup>

Cetatea lumească trăiește două psihoze: frica de dușmanul știut, de obicei cel extern, și de cel neștiut de lângă el. Împotriva dușmanului declarat așează bariere solide. Adevărata psihoză la români este trăită în momentul declanșării fricii de cel de lângă el. Față de străini românii sunt ospitalieri. Potrivit memoriei colective pe român îl caracterizează în cel mai înalt grad omenia. Această trăsătură a românilor se datorează caracterului patriarhal al societății. Chiar Alecsandri, în scrisoarea din 14 octombrie 1848 adresată unei doamne franceze, se legitima ca fiind: "un țăran de la Dunăre, cvasibarbar, un moldovean."<sup>33</sup> În februarie 1859, înaintea începerii misiunilor diplomatice de la Paris, Torino și Londra, V. Alecsandri afirma: "Eu, un biet țăran de la Dunăre, aveam să mă găsesc în contact cu capacitățile cele mai recunoscute din Europa, cu oamenii cei mai însemnați. Nu dar fără grije mă întrebam de voi putea să mă ridic și să mă țin la înălțimea însărcinării mele. Însă găseam o îmbărbătare în tainica și deplina convingere ce aveam demult, că Dumnezeu ține cu românii."<sup>34</sup>

---

<sup>29</sup> V. Alecsandri, *Opere*, vol VIII, p. 451.

<sup>30</sup> *Ibidem*, vol. IX, p. 259.

<sup>31</sup> *Ibidem*, vol. VIII, p. 438.

<sup>32</sup> I. Ghica, *Scrisori către V. Alecsandri*, București, 1967, p. 103-105.

<sup>33</sup> V. Alecsandri, *Opere*, vol. VIII, p. 127.

<sup>34</sup> V. Alecsandri, *Trei convorbiri...*, p. 8.

Acest caracter frust al societății românești în concepția lui Alecsandri era dat de faptul că ei fiind santinelă a lumii romane nu au avut timpul necesar de a-și dezvolta artele și datorită lor Apusul a putut să se dezvolte. Popor de sacrificiu, acum așteaptă să i se recunoască meritele și să fie sprijinit în lupta de a depăși granițele în care l-a ținut vitregia istoriei. În timpul celei de a doua misiuni diplomatice în Occident, din 1861-1862, Alecsandri găsește de cuviință să aducă Apusul civilizat în granițele spațiului românesc, dacă românii nu pot fi incluși în aria sa. Are insolita idee de a-i cere ministrului piemontez Cavour permisiunea de a popula Basarabia cu italieni în locul bulgarilor: "coloniștii bulgari din Basarabia fiind de rasă slavă formau o populație ostilă românilor, un element ușor manevrabil în mâinile rușilor[....] intrigile emisarilor ruși izbutiseră să îi înșele cu făgăduieli mărețe, făcute chiar în numele țarului Alexandru." Italianii erau mai buni decât bulgarii în concepția lui Alecsandri din două considerente: sunt "din aceeași rasă cu noi și oameni muncitori."<sup>35</sup>

Ruptura cu Estul, decisă de elita secolului al XIX-lea, s-a materializat printr-o puternică devalorizare și culpabilizare a unor popoare și culturi care până atunci oferiseră românilor mai curând modele decât motive de lamentare.<sup>36</sup>

Primul popor către care și-a îndreptat oprobriul elitei a fost poporul grec, cel care a finanțat domnia Moldovei și ai Țării Românești. Se credea în epocă următorul fapt: cauza decăderii Țărilor Române se datora proastei guvernări a fanarioților. În aceste condiții și ca urmare a acestor idei se juca pe scena Teatrului Național din București, în 1879, cu succes, piesa *Despot Voda*, în care personajul principal era un grec. Fișa psihologică a acestuia reprezenta de fapt adevăratul tablou a ceea ce credeau românii despre greci: duplicitari, perfizi, corupți, lipsiți de demnitate, cu un orgoliu imens tipic bizantin. În particular Alecsandri spunea: "Tu știi cât îi iubesc pe greci! Mă voi lăsa păcălit de ei? Sunt sigur de contrariu...."<sup>37</sup> Turcii și rușii nu au dosare mai bune decât grecii, dar sunt întâlniți în opera lui Alecsandri mult mai puțin.

Dar identitatea nu se constituie numai într-o relație cu sine însăși, ea se construiește de asemenea în confruntarea cu celălalt. Atunci când celălalt se află în interiorul cetății el oferă adesea mai multe trăsături de alteritate și stimulează în mai mare măsură tot felul de neliniști decât celălalt din afară. Trei etnii au fost mitificate: ungurii, evreii și țigani.

---

<sup>35</sup> Idem, *Opere*, vol. IX, p. 20-29.

<sup>36</sup> L. Boia, *Op. cit.*, p. 183.

<sup>37</sup> V. Alecsandri, *Opere*, vol. IX, p. 337.

Naționalismul lui Alecsandri are tendințe virulent xenofobe. Aceste etnii sunt înfierate în poezii, teatru, discursuri politice iar pe român îl avertizează: "să te ferești române, de ce-i străin în casă."

Ungurii primesc la Alecsandri denumirea de *lifte păgâne*, *lifte trufașe* (s.n.), sunt văzuți și interceptați ca avizi după teritorii. "Și cine-ar putea crede?...chiar dușmani frați, creștini!/ Trufași cu toții, sălbatici, lacomi, vicleni și orbi/ Care împrejurul țerii, precum un cârd de corbi/ Stau gata s-o sfășie" (*Dumbrava roșie*).<sup>38</sup>

Al doilea pericol și mult mai acut datorită ideii de putere obscură, puterea banului, era interceptat în epocă venind din rândurile evreimii: "Hulească evreimea fanatică, dușmană/ Ordona umilirea simțirei creștinești/ Ca să complacă urei și turbei evreiești/" (*Răpirea Bucovinei*)<sup>39</sup>

În concluzie, opera lui Vasile Alecsandri poate fi studiată din perspective mult mai complexe decât cele literare. Analiza operei sale atât poetice, cât și dramatice relevă implicarea lui Alecsandri în procesul de consolidare a identității naționale românești. Alecsandri dezbate numeroase elemente care stau la baza asumării unei identități naționale: limbă, port, istorie și contribuie la construirea miturilor unității și al originii. Uneori opiniile sale prezintă tendințe de exagerare a acestor elemente, chiar mergând către extreme, de înțeles în contextul istoric al secolului al XIX-lea, dar Alecsandri, datorită rafinamentului său intelectual, reușește să păstreze un echilibru în discursul său. Rolul său în procesul de consolidare a conștiinței naționale are o importanță deosebită și ar fi de sperat ca istoricii să se aplece tot mai mult asupra imaginarului ce populează opera sa și pe care, de ce să nu recunoaștem, îl regăsim în bună măsură populând memoria colectivă actuală.

### *Abstract*

## **NATIONAL IDENTITY AT VASILE ALECSANDRI**

The article analyzes the problem of national identity in the work of one of the most famous Romanian writers and politicians, Vasile Alecsandri. The study is focused on his poetry and plays written both before and after the unification of Moldavia with Wallachia in 1859. There are presented his opinions about the origins of the Romanians, their unity in language and traditions and also their relationship with "the Other."

---

<sup>38</sup> Idem, *Poezii*, p. 54.

<sup>39</sup> *Ibidem*, p. 91.